

DZIATKI (1194) *sb pl t*

a *pochylone*.

N *dziątki* (198). ◇ *G* *dziątek* (359). ◇ *D* *dziátkóm* (99), *dziátkám* (61) [*w tym*: -ám (1)]; -óm *BielKom* (2), *BibRadz*, *KwiatKsiąż* (2), *Mącz*, *RejAp*, *BiałKat*, *SkarJedn*, *SkarŻyw* (8), *NiemObr*, *KochEpit*, *KochFr*, *WerKaz*, *BielSen*, *ArtKanc*, *ZawJeft*, *OstrEpit*, *SiebRozmyśl* (2), *SkarKaz*, *GosłCast*; -ám *ZapWar* (2), *HistJóz*, *FalZioł* (10), *SeklKat* (2), *RejKupSekl*, *MurzHist* (2), *MurzNT* (3), *RejZwierz*, *SarnUzn*, *HistLan* (2), *WujJudConf*, *ModrzBaz* (10), *ReszHoz*; -óm : -ám *GliczKsiąż* (3 : 2), *Leop* (1 : 4), *RejPos* (21 : 1), *RejZwierz* (5 : 3), *WujJud* (3 : 1), *RejPosWstaw* (11 : 1), *CzechRozm* (4 : 6), *ZapKościer* (12 : 1), *CzechEp* (1 : 1), *WujNT* (9 : 4); ~ -óm (7) *Mącz*, *BiałKat*, *ZawJeft*, *OstrEpit*, *SiebRozmyśl* (2), *GosłCast*, -om (2) *KochEpit*, *KochFr*, -(o)m (90); -ám (43), -am (1), -(a)m (16); -ám : -am *CzechRozm* (5 : 1). ◇ *A* *dziątki* (323). ◇ *I* *dziátkami* (80); -ami (66), -(a)mi (14). ◇ *L* *dziátkach* (35); -ach (20), -ách (9), -(a)ch (6); -ach *OpecŻyw* (2), *GliczKsiąż* (2), *HistRzym*, *WujJud*, *KarnNap*, *ModrzBaz* (2), *WerKaz* (2); -ách *HistLan*, *CzechRozm*; -ach : -ách *RejWiz* (1 : 1), *RejPos* (2 : 3), *BiałKat* (2 : 1), *SkarŻyw* (3 : 1), *OrzJan* (1 : 1). ◇ *V* *dziątki* (39).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII – XVIII w.

Dem. od „dzieci”, niekiedy w funkcji hipokorystycznej (1194) :

1. *Synowie lub córki w stosunku do swoich rodziców bez względu na wiek, potomstwo pierwszego stopnia; pueri Vulg, PolAnt, JanStat; nati Vulg, PolAnt, Modrz; filii, parvuli Vulg, PolAnt; liberi Vulg, Modrz; semen Vulg; partus, proles Modrz (804) :* jako *vrzadownyk nasz pavel po zabyczyv kmyeczya mychala kyernoszkowycza oycza dzathek wysschey wypysszanych nyebyl w domv nasszym ZapWar 1527 nr 2374, 1550 nr 2674; HistJóz E4; KlerWes Av: Bo bárzo miellfek nie łpory Ciągnać łie ná owy wzory A bárzo nam tępią dziatki Owy háwtowáne kwiatki RejRozpr I3; RejJóz A5; SeklKat H, H2, L; RejKupSekl a4; MurzHist O3; BielKom nlb 5; nyemáłą pomoc á podporę závłłse rodzicy máyą z dzyatek. GliczKsiąż C5v, B6v, C, C2, C5v [2 r.], C6 (13); GroicPorz n2; KrowObr 222v, Ss4; RejWiz 58, 58v marg, 69, 84, 88v (7); thák bez dziatek będzie [sic absque liberis erit] miedzy niewiáftámi mátká twoiá. Leop 1.Reg 15/33, 29/22, Os 9/12; RejZwierz 86, 141v; BibRadz 4.Esdr 3/12, Gal 4/27, II 118b marg; BielKron 27v; KwiatKsiąż Fv; MączLub nlb 14; Prot C3; RejAp 142; GórnDworz Z2v; RejPos 25v, 113, 153, 258v, 330v, Ooo2v; BiałKat 53v [2 r.]; Krotkoć dziatki oycowłką miłość pámiętáią HistLan A3, A3, B [2 r.], Bv, B2, E2 [2 r.] (9); KuczbKat 310; RejZwierz 32v muarg, 33, 111v, 148 [2 r.], 148v (9); Tu ielt náuká o powinnościách rodzicow przeciwko dziathkom w wychowániu ich RejPosWstaw 41v marg, 41v [3 r.], [41²] [5 r.], [41²]v [2 r.], [413] [2 r.], [41³]v [2 r.] (19); CzechRozm 163, 197, 237v [2 r.], 241v; PaprPan [Hh5]v; ModrzBaz 107v; SkarJedn 250, 372; KochOdpr Bv; Calag 372a; KochPs 22, 35, 173, 191; wiele mátek vrodziwłzy/ mámkom dziatki oddáią SkarŻyw 91, 63, 140, 143 [2 r.], 153, 195 (10); ZapKościer 1579/1, 1580/5, 6v, 1584/52, 1585/56, 57v, 60v; Dziętek płącząc Niobe fámá fkámieniáłá KochTr 15; CzechEp 49; NiemObr 86; KochEpit A3v; KochFr 86; KochMRot A2v [2 r.], A3v, A4v, B, B2v [2 r.], B4; ReszHoz 132; WerKaz 288 marg; WisznTr 23; BielSjem 22; PudłFr 5, 47; GórnRozm E3; Którym práwem rodzice džiátki zábiiáią/ Y oné zá ofiárę Bogu ślubną dáią? ZawJeft 33, 33, 38; Calep 599a; GrochKal 10; Phil E; GórnTroas 63; OrzJan 48; LatHar 116; RybGęśli B4; WujNT 80, 271, 537, 541, 595 (11); Gdy oyćiec*

zédździe oštáwiwłzy dźiatki [*pueris relictis JanStat* 579] iefcze do lat niedochowáné/ opiekun ich nie może dźiedzictwá przedác *SarnStat* 583; *SkarKaz* 45a [2 r.], 578a [2 r.], b; *GosłCast* 45; *PaxLiz* B3, D4v.

dziatki czyje (355): A iesly by wczym tha tho Iagnieska Lesczinska albo kmiothkovie iey [...] albo dziatki yei byly by wczim przénagabany *ZapWar* 1550 nr 2676, 1517 nr 2198, 1518 nr 2207, 1545 nr 2646, 1549 nr 2662; *OpecŻyw* 40; yać was będę żywil y dziatki wałfe *HistJóz* E4v, C4, E, Ev, E3; *FalZioł* II 4b, V 15v, 18v; *KłosAlg* A4; *RejPs* 168; Kiedy patrzę na twe dziatki Ony ftoią iako kwiatki *RejJóz* A5v, A5v, N4; *SeklKat* A5, F, F2, Gv, H, H3, H4v; *RejKupSekl* a4; *MurzHist* D, M4v, N, Nv, R2v; *BielKom kt*, B3v, B4v, C7 [2 r.], G2v; A przeto gdyż nie milłfego człowyekowi náturá nye dáła yáko koźdemu fwe dzyatki. *GliczKsiqż* Q3, C6v, D3v, D5, D6v, D8 (18); *LubPs* A4v; *GroicPorz* Bv; *KrowObr* 5, 62, 83v [2 r.], 123v, 129v (17); *RejWiz* 58v, 88v; Zbuduyćiefz thedy miáftá dziatkom wáłfym [*aedificate ergo urbes parvulis vestris*]/ á chlewy y obory owcam y dobytkom wáłfym *Leop Num* 32/24, *Num* 32/16, 17, 26, *Deut* 1/39, *1.Reg* 12 arg, *Ps* 16/14, *Luc* 11/7; *LeszczRzecz* A4; *RejZwierz* 124v; *BibRadz* I 9d marg, *Gen* 43/14, *Ex* 10/10, *Num* 31/9, *Deut* 4/40 (14); *OrzRozm* H2, H3, H3v; *BielKron* 308v; *KwiatKsiqż* A, D4; *OrzQuin* G3; *RejAp* 66v [2 r.], 100v [2 r.], 142, 186v [2 r.], 195; *GórnDworz* X2v, X7v; *HistRzym* 88v; Pociechá o oyczu zefłzym dziatkom fwoim. *RejPos* Ooo2 marg, 27v, 42v, 43, 87v [2 r.], 88 (43); *BiałKat* 281; *HistLan* A3, D2v, E2v [2 r.]; *KuczKat* 235, 310; *RejZwierc* A5 [2 r.], 6, 6v, 10v [2 r.], 11 (17); *WujJudConf* 212; *RejPosRozpr* ev; *RejPosWstaw* 41v, [41²] [3 r.], [41²]v [7 r.], [41³] [2 r.], [41³]v (17); *BudBib Num* 14/31, *Eccli* 14/25 [26], *1.Mach* 1/34 *2.Mach* 9/20; *BudNT Luc* 11/7; A w Chriftulie záś iefł podobieńtwo Oycá bącznego/ á mądrze dźiatek fwych chući y miłości doświadcziáiącego. *CzechRozm* 237v, 237v; *PaprPan* Bb4v, Gg2v; *ModrzBaz* 10 [2 r.], 10v, 11v [4 r.], 33; *SkarJedn* 403; Mátko ty dźiatek Swoich plákác nie będziełz *KochOdpr* D2; *KochPs* 162; *SkarŻyw* 26, 103, 263, 283, 503; tedy ma syoftacz na dzatky Pána waltna: przełz fžadnego Manowanya ten spadek *ZapKościar* 1585/57v, 1580/7 [2 r.], 17, 1582/26, 28, 31 [2 r.] (50); *NiemObr* 85 [2 r.]; *KochFr* 17; DZiatki moié idźciełz tędy/ A mijayćie świetckie błędy. *KochMRot* A3v, A4, B3, B4, B4v; *WerKaz* 301 [2 r.], 302; *WisznTr* 16, 25; *KochPieś* 1; *ArtKanc* C14, M4v, M5, R17v; *PaprUp* C3, C3v [2 r.], F; *ZawJeft* 40, 43; A co się dotycze dźiatek Pana Samuelowyeh, te zachowam iako przystoi przy Zenie moiey. *ActReg* 165, 54, 126, 162; *GrochKal* 7, 12; *GrabowSet* G4v; *KochFrag* 16; *OrzJan* 5, 18, 19, 20 [2 r.], 135; *LatHar* 563, 598; Abowiem wam obietnicá tá iefł wczyniona, y dźiatkom wáłzym [*et filiis vestris*] *WujNT Act* 2/39, s. 22, 81, 196, *Luc* 11/7, 19/44 (21); *SiebRozmyśl* [A3], L; *GrabPospR* L3v; *SkarKaz* 420a, 421a; *CiekPotr* 64; cnémi poštępki áby pobudzáli Rodźicy fwe dźiatki/ do cnót przykład dawáli *GosłCast* 35, 36; *PaxLiz* Ev; *SkarKazSej* 670b, 673a, 696a; *ZbylPrzyg* B.

dziatki od kogo [= czyje] (1): Amitini – Dziatki odbrata fzioftry. *Calep* 61b.

W połączeniach szeregowych (5): *OrzRozm* H2; kárác P. Bog poczał Pháraóná krolá ná dźiatkach iego/ ná fługách/ ná máiętności. *SkarŻyw* 283; *CzechEp* 21; *WerKaz* 288; *OrzJan* 45.

W porównaniach (9): Iż nas rządzi á fprawuie iáko dźiatki á iáko owieczki fwoie pod fwiętbym kroleństwem fwoim *RejAp* 97v; *RejPos* 87v, 89, 132v, 206; *RejZwierc* 197; *CzechRozm* 90v, 109; Nie

piżęć wam tego żebym was zawnętydził; ále nápominam iáko dźiatki moje miłe [*sed ut filios meos carissimos moneo*]. *WujNT* 1.*Cor* 4/14.

Przysłowie: Yacy łá oiczowie matki/ take też y ich dźiatki *SeklKat* F.

Fraza: »dźiatki dorastają; dźiatki podrosłe« (1; 1): Krol wtijm wielka chec pokazal poddanem fwoim ze dźiatki fwe iuz podrosle zlecil do nauki dwiema Polakom *Paprup* C3v; *SLuchychayze* [!] mię fátieczna á letna mężátko/ [...] ktoreyći iuz dźiatki doraftáią *ZbylPrzyg* B.

Zwroty: »dźiatkami, z dźiatkami chodzić« = *być w ciąży* (4 : 1): *FalZioł* IV 34c; *uterum ferre*, *Ciężká chodzić/ dźiatkami chodzić/ brzemienną być*. *Mącz* 509d; *CzechRozm* 127v, 135; *GosłCast* 23.

»ćwiczyć (a. wyćwiczać) [= uczyć] dźiatki; (wy)ćwiczenie dźiatek« = *institutio liberorum, prolem informare* *Modrz* [*szyk zmienny*] (2; 7): *BielKom* E8v; *GliczKsiąż* K; *RejWiz* 88v *marg*; *RejPosRozpr* c2; *Cwiczenie dźyátek od fiebie rodzicy poczynać máią*. *RejPosWstaw* [41²] *marg*, 41v, [41²]; *ModrzBaz* 10, 12v.

»mieć, miewająca dźiatki« = *spłodzić potomstwo; filios suscipere* *PolAnt* [*szyk zmienny*] (9 : 1): *FalZioł* V 19c; *Gdyż tedy wylka á ofoliwa to yeft łáfká od miłego Bogá á ftworzycyelá náffego/ gdy małżonkowye w ftdle á w przyworze małżeńftwá fwego dźyátki máyą myeć* *GliczKsiąż* C7, Cv, C6v; *BibRadz Gen* 16/2, *Ruth* 1/11, 1.*Par* 23/11; *HistRzym* 44v; *RejZwierc* 178v; *Zadne małżeńftwo ftu dźiatek mieć y rodić nie może* *SkarŻyw* 180.

»nie mieć dźiatek« = *być bezpłodnym, bezdźietnym; non habere liberos a. filium, absque liberis* *Vulg; non erat ei natus* *PolAnt* (4): *Gdyby miefzkáli brácia poľpoľu/ á ieden fnich vmárl niemáiąc dźiatek/ żoná vmárlęgo nie poymie infęgo/ ále iá poymie brát ięgo* *Leop Deut* 25/5, 1.*Par* 24/28; *Ale Sáraí była niepłodna/ y nie miała dźiátek*. *BibRadz Gen* 11/30; *WujNT Matth* 22/24.

»dźiatki nosić« = *być w ciąży* (1): *ktorą [naturę] pľod bierze iuz nie doftateczną z rodziczow takeż nie doftatnych, á zwłázcza zmatek, ktore dźiatki nofząc nie miernie fie chowaią w picu w iedle* *GlabGad* K3.

»pociechę (a. pocieszenie) z dźiatek mie(wa)ć; pociechy po dźiatkach doczekać; pociecha w dźiatkach« (2; 1; 1): *Miewaią wielkie pociefzenie rodzici zdźiatek fwoich gdi ie zmlodu dobrze wdobrei naucze wychowiwaią*. *SeklKat* H4; *RejPos* 175v; *WerKaz* 301; *Iż oycowie poćiechy drugdy z dźiatek nie máią* *SkarKaz* 420a.

»rodzić dźiatki; rodzą się dźiatki; (po-, u-, z)rodzenie dźiatek; dźiatki rodzący« = *parere filios* *PolAnt; filiorum generatio* *Vulg; partus* *Modrz* [*szyk zmienny*] (10; 6; 15; 2): *Poczyna fie tractat [...] o rozmagitych przypadľoľciach Pań y niewiaft: ktore miewaią przy rodzeniu dźiatek fwogich* *FalZioł* V 15v, *kt*, II 4b, V 16c, 18v; *SeklKat* L; *GliczKsiąż* C3, C5; *LubPs* hh2v; *KrowObr* 187, 225; *BibRadz Gen* 3/16, 16/1; *A gdyż powiádaią że w piérworodný fpráwiedliwoľci dźiatki fye rodzą/ niewinné od grzécu* *BialKat* 253v; *KuczKat* 115; *RejZwierc* 6v; *CzechRozm* 164 [2 r.]; *ModrzBaz* 53; *Tám boleść ná nie przyfzłá/ iáka więc przychodzi Ná białą głowę/ kiedy dźiatki rodzi*. *KochPs* 71; *SkarŻyw* 180; *KochTr* 22; *CzechEp* [406], [407]; *WerKaz* 292 [2 r.]; *Paprup* C3v; *LatHar* 115, 126; *WujNT* 595 *marg*, 1.*Tim* 2/15; *PaxLiz* Ev; *KlonWor* 63.

»rozmnażać dziatki; rozmnożyć [kogo] w dziatkach; rozmnożenie dzieci« (1; 1; 1): *SeklKat* H4v; Potym gdy się nierychło do rozmnożenia dzieci wdali/ mieli pierwszego syna Kaima *SkarŻyw* 263; ktemu rozmnożył go w dziatkach iż po dwudziestu lat/ dwanaście mu synów dał P. Bog *SkarŻyw* 347.

»dziatki uczyć (a. nauczać), dać na naukę; uczenie dzieci« [szyk zmienny] (9 : 1; 2): *KłosaAlg* A4; Ktore [pismo polskie] abyście wżiści czytali/ y dziatki łwe nauczali. *SeklKat* A5, G3; łfukáyą łoby [mieszczanie] inłłych łzkoł á burs ná vczenye łwych dzyatek. *GliczKsiqż* K3v, K, K2v, K3v; *BibRadz* I 9d marg; *RejPos* 334; *RejPosRozpr* cv [2 r.]; *KochFrag* 16.

»(u)miłować dziatki; miłość ku dziatkom, do dzieci« [szyk zmienny] (6; 3 : 1): O którym [Bogu] piłmo powieda/ iż nie równo więcej vmiłował nas niżli my vmiemy vmiłować dzyatki łwe. *RejPos* 256, 256; *HistLan* A3; Miłość ku Bogu/ przewyżylá miłość ku dziatkom. *SkarŻyw* 140 marg, 140; *CzechEp* 368; *KochMRot* B4v; *ZawJeft* 32; *GoslCast* 28, 34.

»umrzeć, szczeznąć bez dzieci« = nie zostawić potomstwa; *mortuum esse sine filis a. sine liberis Vulg* (2 : 1): Było tedy siedm bráćiey: á pierwszy poiáwłzy żonę/ vmárl bez dzyatek. *WujNT Luc* 20/29, *Luc* 20/28, 30.

»(wy)chowac (a. wychowywać) dziatki; (wy)chowanie dzieci; wychowane dziatki; dziatki dawać ku chowaniu« [szyk zmienny] (21; 31; 2; 1): *RejJóz* E4v; Yako rodzicy maia wielká ciętkość wychowywaiąc dziatki łwoie *SeklKat* H; *BielKom kt*; *GliczKsiqż* E4v, E5, E7, E8; *KrowObr* 62; A tak poczćiwy rodzic niecháy ná to godzi/ Aby w grozye wychował dzyatki poki młodzi. *RejWiz* 89, A6v, 45v, 58, 81; *RejZwierz* 65; *KwiatKsiqż* Ev; *RejAp* 186v; *GórnDworz* X2v, X6v; *RejPos* 43, 345v; *BialKat* 53v, 281; *BielSat* D4; *KuczbKat* 260; *RejZwierz* A5, 6, 6v; *WujJud* 212 marg, Nn6v; Pożytki dobrze wychowaných dzieci. *RejPosWstaw* [41⁴]v marg, 41v [2 r.], [41²] [2 r.], [41²]v, [41³], 42; *CzechRozm* 241v; *KarnNap* G2; *SkarŻyw* 71, 262, 320, 482; *ArtKanc* V2v; *BielRozm* 31; *WujNT* 1.Thess 2/7; *PowodPr* 46; *SkarKaz* 44b [2 r.], 45a, 419a, 420a [3 r.], 421a.

»(wy)puszczać (a. wypuścić) dziatki na świat; dziatki na świat puszczone« = powołać do życia [szyk zmienny] (3; 1): Y dla tego ona [natura] przez to dwoie złączenie/ męłczyzny z białągłową/ wypulczá dziatki ná fwiát *GórnDworz* X7v, X7v; *RejPosWstaw* [41²]v; iáko bárzo źle czynia rodzicy/ ktorzi zániedbawaią dobrego ćwiczenia dzyatkam od łiebie ná fwiát pulzczonym [qui rectam prolis institutionem negligunt] *ModrzBaz* 10.

»dziatkami zajść, zastąpić« = zostać brzemienną [szyk zmienny] (2 : 2): *BibRadz Tob* 9/5; Oto y Elzbieta w łtárości łwey/ á k temu będąc niepłodną/ iuz też od łzesći miełęcy dzyatkami zálzłá [concipiens fuit filium in senectute sua *PolAnt Luc* 1/36]. *CzechRozm* 161, 127 [2 r.].

»nie zostawić dzieci« = umrzeć bezpotomnie; *non reliquere filios a. semen Vulg* [szyk zmienny] (2): Tákże y włzyscy siedm [pojęli Żony]; á nie zoltáwili dzyatek/ y pomárli. *WujNT Luc* 20/31, *Mar* 12/19.

Wyrażenia: »kłopoty około dzieci« (2): y dáie iey [niewieście] P. Bog pokutę/ bolełne y ciężkie rodzenie/ kłopoty wielkie około dzieci *SkarŻyw* 262; *SkarKaz* 45a marg.

»dziatki liche [= słabe]« (1): Ciężar tákże dómowy łpółeczny námá Teraz w méy niebytności mułi [żona] nieść łámá: Strzegąc w domu porządku/ wárując łzkody/ Dzyatek lichych pilnuiać/ zakłádów zgody. *KochPieś* 52.

»małe (a. maluc'kie) dziatki« = *parvuli Vulg, PolAnt* [szyk 5 : 5] (10): *GliczKsiąż* K; *KrowObr* 187; *Leop Ps* 16/14, *Dan* 14/9; *BibRadz Ex* 10/10; á dla tego one [biaległowy] dziatki mále chowáią/ á podroflé oycowie ćwiczą *GórnDworz* X6v; *RejPos* Ooo3; *KuczbKat* 235; *KochPieś* 52; *WujNT* 537.

»miłe dziatki« [szyk 11 : 3] (14): *BielRozm* 7; *MurzHist* M4v, N; Iuż was Bogu poruczám moje miłe dzyatki *BielKom* C7; *GliczKsiąż* Dv; *OrzQuin* Y3v; *RejPos* 42v; *HistLan* E; Nie dżiwuię Niobie/ że ná martwé ćiałá Swoich namilfzych dżiatek pátrząc/ íkamięniáłá. *KochTr* 6; *ArtKanc* C14; *ZawJeft* 35, 38; *LatHar* 598; *GosłCast* 36.

»młode dziatki« [szyk 3 : 1] (4): Y Rodziczow tak glupych wiele ieft/ ktorzy mlode fwe dziatky flubuią do klaftora *SeklKat* F2; *RejZwierz* 78v; *RejZwierc* A5, 6.

»osirociałe dziatki« [szyk 1 : 1] (2): *BielKron* 58; Bo żáłořnac to ieft rzecz/ gdy miły á wdzyęczny ociec ábo mátká vmrze á zeydzye s fwiátá tego ořirociáłym dzyatkom fwoim. *RejPos* Ooo2.

»spłodzenie (a. rozplódenie) dżiatek; dziatki spłodzone« (2; 1): TEn ítan Máłżeńftwá S. y Sákráment Pan Bog pořtanowić raczył/ nie dla czego inřzego/ iedno ku íplódeniu dżiatek *WerKaz* 285, 280; *PowodPr* 46.

»własne dziatki« [szyk 6 : 3] (9): *KrowObr* 123v; *LeszczRzecz* A4; *RejPos* 195v, 292; Gdy go [ojca] iáko obcego z domow fwoich zbyły/ Iákby iego włáfnemi dżiatkámí nie były. *HistLan* F4v, B4; *RejZwierc* 202; *CzechRozm* 90v; *ZawJeft* 32.

Szeregi: »dziatki, (i, a, albo) czeladz (a. czeladka)« [szyk 14 : 1] (15): *SeklKat* F2v, G3, N2; Dyakonowie máią być iedney żony mężowie/ ktorzyby vmieli dobrze dziatki fwoie rzędzić/ y włáfná tzeladkę. *KrowObr* 5, 62, 226v; *HistRzym* 119, 120v; *RejPos* 124, 346v; *HistLan* A3v; *SkarŻyw* A4v; *ReszHoz* 126; Nie ma też być [żona] řwiegotliwa/ nie ma íię po gořpodách tułác/ [...] ále wřtáwicznie przy dżiatkách á czeládzi w domu być. *WerKaz* 290; *GrabPospR* L3v.

»dom(ek) [= domownicy] (a. domownicy), (i) dziatki« = *filií et domus Vulg* [szyk 12 : 3] (15): iefli mu kto dufác będzye/ będzye opiekálnikiem y dzyatek iego/ y wřzytkiego domu iego/ y káżdey ípráwy iego. *RejPos* Ooo3, 115, 124, 173v, 175v [2 r.], 223, 346v; *RejZwierc* 265v; *ModrzBaz* 128; *SkarŻyw* A4v, 126; *WujNT* 1. *Tim* 3/12; Kłopoty gořpodárftwá y domow náłzych y dżiatek/ obracay nam Pánie ná náukę zbáwienná *SkarKaz* 423b; *SkarKazSej* 696a.

»máż, (i) dziatki« = *vir, filii Vulg* (3): *SeklKat* N2; *WujNT* *Tit* 2/4; Ale to mężowi y dżiatkóm/ náwet tobie Sromotę wielką ípráwi/ gdy řmierć zádařz íobie. *GosłCast* 36.

»niewiasty (a. niewiastki) i (albo) dziatki« – *parvuli et mulieres Vulg; mulieres et filii, uxores et parvuli PolAnt* [szyk 3 : 2] (5): *Leop Num* 32/26; Y pobráli řynowie Izráelřcy w poymánie niewiářthy Mádyáńfkie y dżiatki ich *BibRadz Num* 31/9, 1. *Mach* 1/34; *RejZwierc* 261; *BudBib* 1. *Mach* 1/34.

»dziatki, (i) potomki (a. potomstwo)« [szyk 24: 1] (25): A táką wiárą y takim řercem/ iuż nie tylko íobie/ ále y dzyatkom/ y potomřtwu fwoiemu/ [...] tákowy wiele ku pożytku wćzynić móże. *RejPos* 236, 176, 277; y řlubuye pokoy wyczny ten wćzywy Ivřk wćzywemu Ianowy wyduřzewy Dżatkom ye^{go} y potumkom yego *ZapKořcier* 1585/53v, 1582/31, 1583/34v, 42, 1584/45, 47 (20); *WujNT* 537; *SkarKazSej* 696a.

»dziatki i (abo) powinowate (a. powinne)« [szyk 2 : 1] (3): *MurzHist* D; *RejPos* 245v; Vwáż mężá/ powinne/ y dżiatki namilřzé *GosłCast* 36.

»rodzicy, (i) dziatki« [szyk 5 : 1] (5): A tu zaś z wielką pilnością obaczyć mamy z niemłą pociechą náfzã/ co zá pożytki y rodzicy y dzyatki wzyąc mogą *RejPosWstaw* [41⁴]v, [110³]; *CzechRozm* 241v; *OrzJan* 112, 135; *VotSzl* C2.

»synowie (a. synackowie) i (albo) dziatki« = *parvuli et filii Vulg* [szyk 3 : 1] (4): *Leop Dan* 14/9; *KwiatKsiqz* A2v; Niebyłóć potrzebá fynóm/ y dźiatkom/ rofkazowác czynić to/ co z przyrodzenia powinni *BiałKat* 53v, 53v.

»(nie) żona (a. (mał)żonka), (i, a, albo, ani) dziatki« = *uxor et filii a. parvuli Vulg; uxor a. coniux et liberi Modrz* [szyk 59 : 20] (79): wítał Iakob ráno y wzyęli go finowye zdzatkámi y zżonami fwymi ná wozy *HistJóz* Ev, E; *FalZioł* V 66; *BierRozm* 7; *SeklKat* S3v; *MurzHist* B4v, D [2 r.], N; *LubPs* gg3; *KrowObr* 226v; *Leop Dan* 14/9; *OrzRozm* H3, H3v; *BielKron* 58, 251, 307v, 308v, 348; żywi mię Pan Bóg chudą Oyczyzną moią z zónką y z dźiatkámi moimi *OrzQuin* G3; *HistRzym* 88v, 119; *RejPos* 133v, 173v; *RejZwierc* 189, 258v; *BudBib Tob* 14/14; *BiałKaz* I; *CzechRozm* 227, 241v; *ModrzBaz* 33, 49, 108v, 128; *SkarŻyw* 26, 126; *StryjKron* 235, 507, 702; Gdzye ten vczywy Criftek y smalfżoną swoy [I] gertruda podzyękowały svpelny saplaty y fdzatkamy swemy *ZapKości* 1586/68, 1582/28, 31, 1583/37 [2 r.], 1584/45v, 1585/53v (14); *KochMRot* B4; *ReszHoz* 126; *KochPieś* 32, 52 [2 r.]; *GórnRozm* A4, B4, I3, L3v; *PaprUp* F; *ZawJeft* 37; *ActReg* 54, 126; *KochFrag* 54; *OrzJan* 5, 18, 19, 20 [2 r.], 135; *WujNT Act* 21/5; *GrabPospR* L3v; *CzahTr* H; *SkarKazSej* 670b, 673a; Płynie przez morze od dźiatek/ od żony/ Do Lizybony. *KlonFlis* D.

W przen (12) : Wołoská žiemiá mowi [...] Wielki fmutek/ záłoóć w moiey głowie/ Pobráli mi dziatki Tátárowie. *BielSat* G2 [*idem BielSen* 15], G; *SkarJedn* 387; *BielSen* 15; A my brácia/ według Izááká ieftełmy dźiatkámi obietnice [*promissionis filii sumus*], *WujNT Gal* 4/28.

dziatki czyje (7): *BibRadz Luc* 13/34; Wołoská žiemiá mowi [...] Co chcą [*Turcy*] ná nas przewodzą vporą/ Dziatki nafze w dziełięćinie biorą. *BielSat* G2v [*idem BielSen* 16]; *BielSen* 11, 16; *BielSjem* 33; Ieruzálem/ Ieruzálem/ [...] ilekroćiem chciał zebrác dźiatki tve [*filios tuos*] iáko kokofz gniazdo fwe pod fkrzydłá/ á niechćiáłoóć? *WujNT Luc* 13/34, *Gal* 4/25.

Wyrażenie: »miłe dziatki« (1): Mátká Ziemiá Polska/ vczy Białegłowy walczyć. [...] Aták was vpominam moie miłe dźiatki/ Od wńzech tych nieprzyiaćiół ftrzeźćie fie zásadki. *BielSjem* 33.

Przen (45) :

a) *Ludzie wierni jako synowie Boży* (30) : *BudBib* 4.*Esdr* 1/36 [37]; Wyznam go też być pierworodnym [...] iż mu Bog y oćiec iego oddał wńszyftkie infze rzeczy/ á napierwey dźiatki do ręku y rządu *CzechRozm* 33, 155v.

dziatki czyje (15): *BibRadz Bar* 4/31 [32]; *RejAp* 178v; iáko Bog Oćiec raczył odmienić s fzczyrey dobrotliwoći swoiey/ przeciwko nam nędznym á vpáđłim dzyatkóm swoim. *RejPos* 169v, 256, 256v, 301, Ooo2v; Aby iuż nie z dáleká ná nię [*drogę zbawienia*] dźiatki iego pátrzáły/ ále áby niá práwie do niego przychodźily. *CzechRozm* 173v, 60v, 90, 109, 197v, 229; *KochMRot* A3; *ZawJeft* 32.

Zwrot: »dziatki miłowác« (2): BOG swoie dźiatki miłwie/ Swégo duchá im dáruię *KochMRot* A3; *ZawJeft* 32.

Wyrażenia: »dziatki boże« = *fili Dei Vulg* (9): Skąd oto obaczyć możesz/ iż nie ieden á tenże łpofob ieft zbáwienia włzech dziatek Bożych *CzechRozm* 173, 22v, 61, 173v, 178v, 228v, 229; *NiemObr* 13; *WujNT Philipp* 2/15.

»dziatki maluczkie« [*szyk 1 : 1*] (2): *CzechEp* 92; Aleś dźiatki máluczkie nas raczył powołać/ A nie przebráne łkárby łálki łwey okazać *ArtKanc* L2v.

»wierne dziatki« (3): *RejPos* 237v, *Ooo2v*; Potym/ też y to ieft opowiedźiane wiernym/ iż tego nie kto inłzy więcey czynić miał/ wiernym dźiatkom Bożym/ iedno ludźie zli *CzechRozm* 229.

Szereg: »synaczkowie a dziatki« (1): ábyfcie łtali iáko pirworodni łynaczkowie á dzyatki Bogá Oycá łwego. *RejPos* 301.

b) *Uczniowie w stosunku do mistrza, lub poddani w stosunku do zwierzchności, zwłaszcza duchownej* (15) : *RejFig* Aa8 [2 r.]; Do mnie przydźcie/ dźiatki/ á tu posłuchaćie/ Z iáką vczćiwością pánu łłużyć maćie. *KochPs* 47; Pułzcźaią łięci wmorze/ á owo Pan Iezus łtánął ná brzegu/ y woła ná nie: Dziatki/ maćieli iakie ryby do iedzenia? *SkarŻyw* 599; *ArtKanc* T19; *LatHar* 333 [2 r.], *Aaa6v*; Dźiatki/ iefzczęciem máluczko ieft z wámi. *WujNT Ioann* 13/33, *Mar* 10/24.

dziatki czyje (5): *BibRadz Gal* 4/19; *BudNT Gal* 4/19; Vwefeliłem łię bárzo/ iżem nálaźł z dźiatek twych chodzące w prawdzie [*de filiis tuis ambulantes in veritate*] *WujNT 2.Ioann* 4, *Gal* 4/19, *3.Ioann* 4.

a. *Potomstwo zwierząt i ptaków* (17) : Rzekłá mátká [*łiszka*] bárdzo mądrze/ Dziatki gdy was kufznierz podrze: Tenći łam was będzie łzacował/ Ktory lepłzy podgárdłek miał *BierEz* M2, O [2 r.], O4; *SeklKat* K4v; Vmieć to y źwirzátko y ptałzek ná gniaźdzye/ Iź tym dzyatki okrywa gdye cokolwiek znajdye. *RejWiz* 88v; *RejZwierz* 126v; *RejPos* 257v; Lánia/ przed páznokćiami Srogimi (łpoł z dźiatkái/ Ktorych obronić chćiwa) Zbiega ná dálą *GrabowSet* P3.

dziatki czyje (5): *SeklKat* K4v; Tym kłtałem práwie iák orzeł z dzyatkái łwoimi/ Ták łie pan obchodźić raczył też s przodki náłzymi *LubPs* gg4, S6v; *CzechEp* [396]; *ArtKanc* K8.

Zwroty: »miłe dziatki rodzić« (1): Nie łobie ptałzek miłych dźiatek rodzi/ Y owcá w wełnie nie dla łiebie chodzi *StryjKron* 279.

»dziatki wychowywać« (2): *SeklKat* K4v; iáłkólki łwé máią Gniaźdá/ gdzie dźiatki wychowywáią. *KochPs* 126.

Wyrażenie: »liche [= łłabe] dźiatki« (1): Iáko ptak liché dźiatki łkrzydły łwémi krije/ Ták człowiek pod załłoną łálki twoiéy źije. *KochPs* 51.

2. *Osoby małoletnie, chłopcy lub dziewczęta; pueri Vulg, PolAnt, Modrz; infantes, parouli Vulg, PolAnt; imbecilles, pueruli PolAnt; pueritia, tenera aetas Modrz; pusilli Vulg (390)* : Dźiatki też źydowlćie nołłátz rozgi oliwné przed niym ijdátz łpiewaly rzekátz *OpecŻyw* 71v, 11v, 21v, [27], 43v, 73v, 102v, 121v; *PatKaz III* 153v; *TarDuch* D4, E5; á tak dźiatki vpierłi máią łie łtrzec tego zielia włzelkim obyczaiem *FalZioł* I 8c, [č]b, + +5e, I 8c, 29a, 68d, II 3c, V 28; *GlabGad* A2v, C5, P4; *RejRozpr* A4v, B2; *SeklKat* C3, D, D2; *RejKup* b8v, k6; *RejKupSekl* a5v; A náłmyewáli łye znas iż dźyatki krzćimy *KromRozm I* F2v; *MurzNT Matth* 11/25, *Luc* 10/21, 18/15, 16 [2 r.]; *KromRozm II* x2; [*w Atenach*] łtrzyżono włofy dźiatkom/ y ony offyárowano bogu Apolinowi. *GliczKsiąź* C7v, C7v, D7v, E2v, H3, K4v; *LubPs* ff3v marg; *RejWiz* 35, 107v; *Leop Ex* 2/6, *Sap* 11/8, 18/5, 10, *Mar* 9/36, 10/14; *BibRadz 2.Par* 3/10, *Sap* 11/8, *Mar* 7/28, II 108a marg; *BielKron* 164v [2 r.]; yzeby

aż do pięt nacie lat w mnieyże prace dziatki były wdawany *KwiatKsiąż* N4v, D2, E4v, K3v, N2 [s r.], N3v; *Mącz* 170a; *SarnUzn* C3; *SienLek* 59v; *RejPos* 2v marg, 25v [2 r.], 26, 27v, 40v (9); *BiałKat* 186 [3 r.], 253v, 261; *KuczbKat* 130; Bo to y dźiatki wiedzą/ iż Pan Bog ieft ftworzyciel wftyzkich rzeczy. *WujJud* 62v, 162, 199v marg, L12; *RejPosWstaw* 41v [2 r.], [41²]v [2 r.], [41³] [5 r.]; *BudBib* Ion 4/11, *Sap* 13/17, 18/5, 10; *BudNT* Mar 9/36, *Luc* 18/16; Iezus PAN dźiatkam błogofławił ále ich nie nurzał. *CzechRozm* 258v marg, 226, 258v [3 r.], **6; *ModrzBaz* 10 [3 r.], 10v marg, 12 [2 r.]; *Zywot* S. Lucyaná y dwoygá dźiatek męczennikow *SkarŻyw* 45, 46 marg [2 r.], 48, 91 [3 r.], 103, 129 (20); *MWilKHist* G2; *CzechEp* 100, [395]; *NiemObr* 145, 148; *ZapKości* 1584/39v, 1585/60v; *ReszHoz* 131; *ArtKanc* E5; *BielRozm* 18; *PaprUp* G2v, G3; *GórnTroas* 71; Nie długo/ dźiatki/ téy gry wálzéy będzie. *KochFrag* 38; *OstrEpit* A3; *LatHar* [++], 352, 444, 445; Krzeft y dźiatkom potrzebny do zbáwienia. *WujNT* Zzzzz3v, *Matth* 2 arg, s. 13, 22, 76, 77 (21); *JanNKar* B4; *JanNKarGórn* G3v; *SarnStat* 639; *PowodPr* 9; *SkarKaz* 578b, Oooo3a; Z dźiatkami vcźciwymi towarzysztwo mieway [...] Zle wychowane dźieci/ zuchwałé chłopiétá; Podzogá do niecnoty *KlonWor* 41, 29.

W polóczeniuach szeregowych (9): Yako ieft prikazanie Boże/ iefly go dźiatki/ fludzi albo poddani nieumieią tedi fię go wten dźień [...] po wynny vczić *SeklKat* G2, G2v; *RejWiz* 82v, 104v; *RejPos* 70v; *KwiatOpis* D; *SkarŻyw* 130; *StryjKron* 406; Włodárze Kmiotki y dźiatki máią wiedzieć/ co ieft y co vbędzie. *GostGosp* 42.

W porównaniach (13): *LubPs* B6v; iefli fie nie návroćicie/ á nie ftaniecie fie iáko mále dźiatki [efficiamini sicut parvuli] nie wnidziecie do kroleftwá niebieskiego. *Leop Matth* 18/3 [przekład tego samego tekstu *BibRadz*, *RejPos* 13v, 328v [2 r.], 329, 332, 332v, *WujNT*]; *BibRadz Matth* 18/3; *RejAp* 199; *RejPos* 13v, 328v [2 r.], 329, 332, 332v; *KuczbKat* 5; *CzechRozm* 86; *WujNT Matth* 18/3; By młode dźiatki gráiąc polkákuiá fnádnie. *GostCast* 42.

Zwroty: »dźiatki uczyć, ku nauce dawać, na naukę dawać, posyłać; dźiatki się uczą; nauczyciel dźiatek« [szyk zmienny] (6 : 2 : 1 : 1; 2; 1): *FalZioł* V 49v, 53, 54; *SeklKat* G2v; V Ziemiańftwá ieft ten obiczáj dzyecyom rządzić á chowác bákálarzá/ ktori domá pokątnem obyczáiem ćwiczy á vczy dźiatki *GliczKsiąż* K3v, K8v; *CzechRozm* 111v; *CzechEp* 113, 114; *NiemObr* 147; *ReszHoz* 131; y tuftyz łobie żeś ieft wodzem ślepych/ [...] náuczycielem dźiatek [magistrum infantium] *WujNT Rom* 2/20; *JanNKar* B3v.

»dźiatki wychowywác; wychowanie dźiatek« (1; 4): Teraz o tym wychowanu dzyatek do c </> nyechayby káždy zá wdzyęcne przyjął/ to com piął *GliczKsiąż* Q3v; *KwiatKsiąż kt*; *RejZwierc* 99v; *RejPosWstaw* [41³], [41³]v.

»(wy)ćwiczyć (a. wycwiczać) dźiatki; ćwiczenie dźiatek« = *imbuere teneram aetatem, puerorum institutio* *Modrz* [szyk zmienny] (6; 6): ktory zwyczaj bárzo pomagał ćwiczenyu máłych dzyatek *GliczKsiąż* K5v, H3, K3v; *GroicPorz* ev; *RejWiz* Cc4v; *KwiatKsiąż kt*, Av, A2v; *RejPosWstaw* [41³] marg, [41³]v; Iákie ftáránie ma być/ około dobrego ćwiczenia dźiatek/ y młodźieńcow [*Quae cura debeat esse puerorum, ac iuvenum recte instituendorum*]. *ModrzBaz* 9v, 11v.

Wyrażenia: »mále (a. maluczkie) dźiatki« = *parvuli, pusil Vulg; tener aetas* *Modrz* [szyk 45 : 37] (82): Ale málem dźiatkam vcżyn plaft r stey to Coloquintidi *FalZioł* III 31a, V 37v, 84v; *KromRozm I* H4v, K4, L4v; *KromRozm II* f3v, q3; *KromRozm III* E3; *GliczKsiąż* D7v, K, K5v; A przefto tym

Oleiem dziatki małe mázac/ nic inżezgo nietzynicie/ iedno krzeft prawdziwy [...] háńbicie *KrowObr* 83, 82v, 83; *RejWiz* 119; *Leop Matth* 18/3, 6, *Mar* 10 arg, 10/13; *BielKron* 458, 463v; *Mącz* 68b; *GórnDworz* Z6; A potym ony máluczkie dzyatki/ kthore wnet po národzeniu iego [*Chrystusa*] były zmordowane/ ná cześć á ná chwałę świętemu imieniowi iego. *RejPos* 278, 13v [2 r.], 152v, 153 [4 r.], 164, 266v (15); *BiałKat* 186 [2 r.], 248v, 251, 256 [2 r.], 257 (13); *KuczbKat* 135 [2 r.]; *WujJud* 94v; *WujJudConf* 170; *CzechRozm* 109v, 237v, 258 [2 r.], 258v [3 r.], *3 [2 r.] (10); *KarnNap* B4; *ModrzBaz* 11v; *SkarŻyw* 3 marg, 130; Bo okrom pobitych stárych ludzi/ y máłych Dziątek/ Ludzi Chrześciánfkich pięćdziesiąt y pięć tyfięcy 340. wywiedli w niewolą *StryjKron* 777, 350; *CzechEp* *4v [2 r.], 57, 99, 108, 579; *KołakCath* B4v; *WujNT* 11, *Matth* 18/3, s. 76.

»młode dziatki« = *tenera aetas Modrz* [szyk 9 : 7] (16): ale dziatki mlodé gdzie chciały tu mogły chodzitz *OpecŻyw* 32, 73v; *FalZioł* II 7b; *SeklKat* A4; *RejKupSekl* a3v; Ták theż młodych dzyatek obyczáye zaráz íkládnye á flulfnye máyá być wypráwionè. *GliczKsiąż* K2, 17v, 18, K7v; *Mącz* 27c; *WujJud* 199v; *RejPosWstaw* [41³]v; *ModrzBaz* 10v; *StryjKron* 406; *ArtKanc* R17; *GosłCast* 42.

»noworosłe, niedorosłe dziatki« [szyk 2 : 1] (2 : 1): Kthory ípořob vczenya noworoflych dzyatek nye bárzo zły yeřt *GliczKsiąż* 18v, E7v; *OrzJan* 20.

»dziatki nierozumne (a. bezrozumne)« (3): Krzcili też dzyatki nyerrozumne/ á ktore yeřfcze wyerzyć nyemogły *KromRozm* II x2; *RejPos* 153; *WujJud* 178.

»niewinne dziatki; niewinność dziątek« [szyk 19 : 14] (32; 1): *LubPs* B6v, C; Lepiey fie dopuřć kxięzey ożeniác/ á niřfli dziatki niewinne zábijác. *KrowObr* 233v, 82v, 236; *BielKron* 24v, 139v; *GórnDworz* Y3; A miec z onymi niewinnymi dzyatkámi/ kwiatki przed nogi iego *RejPos* 87v, 2v, 25, 25v, 26, 26v (12); *RejZwierc* 255v; *KochPs* 173; *KochDz* 105; *ArtKanc* C14; *GrabowSet* R2; *OrzJan* 136; *LatHar* 355 [2 r.], 538; święto tych niewinnych dziątek záváze kořćioł święćil y obchodził/ poczáwřzy od czáfow Apořtolfkich *WujNT* 9; *SkarKaz* 517b; *CzahTr* E4v; Więć drudzy nieřzláchetnym przedawáią Zydom Dziaćki niewinne Bożym y řwieckim ohydom. *KlonWor* 29.

»dziatki nowonarodzone« [szyk 3 : 1] (4): [poganie] závářfe zá dzyatki nowonárodzone nyeco ofiárowáli bogom řwym *GliczKsiąż* C7v; *BielKron* 288; *KuczbKat* 5; *WujJudConf* 43.

»dziatki pirworodne« [szyk 1 : 1] (2): Przecz pirworodne dzyatki dawano do kořćiołá. *RejPos* 55v marg, 56.

»dziatki ssące« [szyk 1 : 1] (2): *LubPs* B6v; A iáko Dawid powiáda/ (marg) Pfal. viij (–) iř y od dziathek slácych iuř idzie chwałá Pánu Bogu ná wyřokořći. *RejZwierc* 8.

Szeregi: »dziatki, (i, a, a(l)bo) młodzieńcy (a. młodzieniaszki, a. młode ludzie, a. młódź, a. młodzianki)« = *pueri ac iuvenes, pueritia et iuventus Modrz; parvuli, iuvenes Vulg* [szyk 10 : 2] (12): *Leop Ier* 9/21; Herodes, Ten też dziatki álbo młodzianki pobił *Mącz* 155b; *WujJudConf* 199; *RejPosWstaw* 41v, 42 [2 r.]; Trzećia/ áby dziatki y młodzieńce do wřelákich cnot y náuk ćwicżono [*in iuventute recte instituenda*] *ModrzBaz* 4, 9v, 11v, 13v; *SkarŻyw* 91; *KołakCath* B4v.

»dziatki i (a) niemowiátka (a. niemowlęta)« (3): *OpecŻyw* 73v; *BibRadz* 1.Reg 15/3; Czáfu tego ten okrutnik y dziatkom á niemowlętom Chrześciánfkim nie przepuřćil *SkarŻyw* 46.

»niewiasty (a. niewiastki) i dziatki; niewiasty z dziatkámi« = *mulieres et parvuli Vulg, PolAnt* [szyk 8 : 4] (11; 1): *BibRadz* 1.Reg 15/3, *Ier* 41/16; drugie niewiáfty weřpoł z dziatkámi dobrowolnie

w morze wpadały topiąc łie *BielKron* 273; *RejZwierc* 255v, 261v; *BudBib Ios* 8/35; *SkarŻyw* 503; *StryjKron* 308, 309 [2 r.]; A tych ktorzy iedli była liczbá/ pięć tysięcy mężow/ oprócz niewiaft y dźiatek. *WujNT Matth* 14/21, *Matth* 15/38.

»nie dziatki i (a, ani) prostaki (a. prostaczkowie)« [szyk 2 : 1] (3): A tu rozumiey/ iżci tu nie mowi do profszakow ani do dzyatek/ iedno do tych ktore tu przełożył łzáfármzi łwemi *RejPos* 217v; *CzechRozm* 237v; *WujNT* 89.

»sieroty i dziatki ubogie« (1): áby nie chowano W folwárku czeladzi mniej áni więcej nád potrzebę: á máli bydź co nád potrzebę/ tedy sieroty y dźiatki vbogie *GostGosp* 16.

»tak dziatki jako (i) starzy (ludzie)« [szyk 3 : 2] (5): Malancołiá y łwietego walante⁸⁰ niemocz/ tak łtarim iako dźiatkam oddala *FalZioł* I 133b, V 37v; *StryjKron* 350, 777; *ArtKanc* R17.

Przen: Serdeczny, poufały zwrot do ludzi dorosłych [zawsze w V] (3): Ale ia wam powiedam łuchaycie mię dźiatki/ Ná wálze to pieniądze záłtáwiono śiatki. *BielSat* B4 [*idem BielRozm* 14]; NVż my Dźiatki záłpiewaymy z wefelem/ że Pan Kryftus ieft náłzym Zbáwicielem. *ArtKanc* C6v; *BielRozm* 14.

Synonimy: 1. *potomki, potomstwo, synaczkowie, synowie;* 2. *młodzianki, młodzieńcy, młodź, niemowiółka, niemowlęta.*

Cf **DZIECI, DZIECIĘ, DZIECIĘCIE, DZIECKO**